

Johann Bekker

DIE SPREEKTAAL VAN DIE INDIËR-SUID-AFRIKANERS

Die term „Indiër-Suid-Afrikaners” word deur die Indiërbevolking hier te lande nadruklik bo die term „Suid-Afrikaanse Indiërs” verkies, omdat hierdie bevolkingsgroep alle reële bande met die moederland verbreek het en hartstogtelik verlang om volwaardig deel van die Suid-Afrikaanse staatsbestel te wees. Hulle wil net een vaderland ken, en dit is Suid-Afrika. Die daadwerklike uitvloeiing van hierdie begeerte word ook in hulle taalgebruik weerspieël. Die Afrikaners, wat deel gehad het en nog het aan ’n eie taalstryd, ken iets soortgelyks met dié verskil dat hulle ’n eie Algemeen-Beskaaf gevorm het. Die taalgebruikskwessie is dan ook een van die interessantste verskynsels van die Indiërsamelewing.

Gerieflikheidshalwe (en baie misleidend) word hierdie bevolkingsgroep ingedeel volgens taalgroepe. Amptelike statistiek vertel ’n mens dat hulle (min of meer in rangorde van gebruik) Tamil-, Hindi-, Gujerati-, Urdu- en Telegusprekend is. Hierdie stelling, wat algemeen aanvaar word, is nie korrek, of nie heeltemal korrek nie, soos ek hoop om verder aan te bewys. Ek het in ’n IBC-studiestuk (Bekker, s.j.:11) ongeveer agt jaar gelede, op grond van gepubliseerde statistiek, gemeld dat 38 persent van die Durbanse Indiërs Tamilsprekend en 25 persent Hindisprekend is. Prof. Bughwan gee in haar proefskrif (1970) die volgende bevinding: die oorgrote meerderheid Indiërs se huistaal is Tamil, Hindi en Gujerati, met ver in die minderheid Telegu, Urdu en Engels. Slegs 6 persent uit haar steekproef was Engelssprekend (Bughwan, 1970:43).

Voordat die stelling oor die huistaal ontleed kan word, moet enkele verdere mededelings wat lig op die Indiërkultuur werp, ge-

doen word.

Indiërtale speel 'n belangrike rol in subgroeperinge van die bevolkingsgroep. Die plek van oorspronklike herkoms is ook 'n faktor om mee rekening te hou. Hierdie twee faktore hou verband. So vind ons dat Hindi (van Sanskritoorsprong) in die noorde van Indië gepraat word (deur Hindoes), en in die Noord-Wes-Sentrale gedeeltes Gujerati en Urdu (wat in Suid-Afrika hoofsaaklik deur die Moslems gepraat word).

Sou 'n mens nog nader in besonderhede wil tree, blyk dit dat Gujeratisprekendes 'n verdere subgroep het, naamlik Vhoras (wat van Surat afkomstig is). In Durban is daar 'n skool met die naam Surat Hindoo – want daar is ook Hindoes wat Gujerati as huistaal het – en Mehmons (afkomstig van Kathiawad en Kutch, met dialekte Kathiawadi en Kutchi). Dit is egter nie nodig om hierdie fyn besonderhede te onthou nie, behalwe dat Mehmon, wat wel enigsins betekenisvol as huistaal geld, veral onder Moslemsakemanne aangetref word. Soos gesê, is Mehmon 'n vertakking van Gujerati. Dit is egter slegs 'n spreektaal, want dit bevat geen alfabet nie en kan nie geskryf word nie. As skryftaal vir die Mehmonsprekendes geld Gujerati. (Oor Kokani – deur sommige respondente sommer „Cockney” gespel – en ander kleiner dialekte gaan ons nie uitwei nie.)

Die suidelike tale (Madras en omstreke) van Drawidiese oorsprong, is Tamil en Telegu – ook erkende tale van die Hindoes in Suid-Afrika.

Die Indiese tale se groot rol in Suid-Afrika lê op die gebied van kultuur- en groepverbondenheid. Daar is 'n duidelike afbakening. So sal die Hindisprekende Hindoe byvoorbeeld nie met die Tamilsprekende geloofsgenoot in die moedertaal (bedoelende Indiese taal) kan kommunikeer nie. 'n Gemeenskaplike taalmedium moet gevind word, en die vyf taalgroepe in Suid-Afrika kommunikeer oor die Indiese taalgrense heen deur medium van Engels. Vir die

onderwys is dit van die grootste betekenis. Dit beteken dat, tensy mens vir elke taalgroep afsonderlik voorsiening maak, daar letterlik geen moontlikheid bestaan om 'n „Indies”-medium onderwys aan te bied nie. Die Indiërs verlang dit ook nie, soos talle uitsprake en meningspeilings bewys het. Soos wat Engels die aanvaarde kommunikasiemedium tussen Indiërs van verskillende taalgroepe is, so is Engels ook die algemeen aanvaarde medium van onderrig. Hieromtrent bestaan daar nie die minste twyfel nie.

Die Indiërtaal het, soos gesê, kultuurwaarde, gevoelswaarde en groeponderskeidingswaarde. Daarom vind mens in Natal byvoorbeeld 'n saambindende kultuurtaalvereniging vir elke taalgroep, wat weer deur die oorkoepelende liggaam N.I.C.O. (Natal Indian Cultural Organisation) op samewerkende vlak saamgesnoer word. Die Hindoes het hulle (so ook die Moslems) in godsdienstige verenigings saamgesnoer, waar beide godsdienste en taal sterk gehandhaaf word — iets soos ons eie C.N.O. van vroeër.

Aangesien die Indiërgemeenskap terdeë bewus is van taal-/kultuurwegkalwering, het die kultuurbedrywige deel van hierdie bevolkingsgroep op allerlei wyse keerwalle opgewerp. So vind ons die verskillende kultuurorganisasies waarvan reeds melding gemaak is. Daar is ook vergunning van die Indiërsakedepartement gekry om godsdienste- en taallesse, wat deur die gemeenskap bekostig word, buite skoolure aan te bied. Ook was daar sterk agitasies om Hindi, Tamil en Arabies as skoolvakke op sekondêre skoolvlak ingevoer te kry. Dit is toegestaan, maar die belangstelling in hierdie vakke is nie groot nie. Slegs 'n geringe persentasie skole bied Hindi of Arabies aan, en die kandidate in hierdie skole is betreklik min. Tamil het reeds sy goedgekeurde leerplan, wat wel amptelik ingestel is, maar nog in geen skool aangebied word nie.

Laat ons nou die bewering dat die amptelike statistiek ietwat misleidend is, van naderby beskou. Ons glo dat sensusgewens meer van 'n „algemene” aard was, en dat daar spontaan gedink is

aan die tradisionele huistaal. By 'n meer analitiese ondersoek is hiervoor bevestiging gekry.

Selfs prof. Bughwan het, nadat voorheengenoemde persentasies ten opsigte van Tamil, Hindi en ander tale vermeld is, die interessante mededeling gedoen dat van die leerlinge wie se huistaal oorwegend Indiërtale is, nie minder nie as 91 persent verklaar het dat hulle Engels beter kan praat en skryf as hulle „huistaal” (Bughwan, 1970:46). M.M. Moodley verklaar in 'n verslag ('n ondersoek vir die Universiteit Durban-Westville) dat, alhoewel Indiese tale wel nog tuis gebruik word, dit hoofsaaklik die ouer geslag is wat dit doen, en dat Engels meer tuis gebruik word as Indiërtale. M.G. Pillay, hoofinspekteur van Indiëronderwys, skryf in 'n departementele publikasie: „It is interesting to trace the circumstances that led to English becoming the primary language of the multi-lingual Indian community of the Republic” (Fiat Lux, 1976:24).

Ook die Departement van Inligting stel dit onomwonde dat Engels inderdaad die taal van sosiale kommunikasie binne die Indiërgemeenskap geword het. Baie jong Indiërs praat nouliks meer die „moedertaal” (Department of Information, 1975:12).

Hoe waar hierdie stelling is, word nader aangedui deur die navorsing van S.A. Naicker. Hy het in 'n ondersoek waarby 757 st. 4-leerlinge van die Merebank-gebied in Durban betrek is, bevind dat byna 95 persent tuis Engels praat en slegs ongeveer 5 persent 'n Indiese taal.

My eie ondersoek het 'n besonder interessante patroon geopenbaar, en dit verklaar die misleidende amptelike statistiek wat veroorsaak is deur 'n gebrek aan analitiese vraagstelling tydens sensusse, want die Indiërs se posisie is nie dieselfde as dié van ander bevolkingsgroepe nie.

Volgens die kutum-stelsel vind ons familiegroepe in dieselfde huis byeen, en wel gewoonlik drie geslagte in dieselfde huis, te

wete die grootouers, die ouers en die kinders. 'n Analitiese vraelys is opgestel en aan groepe leerlinge uit sowat dertig verteenwoordigende skole gestel: Hindoes en Moslems, Transvaalse en Natalse skole, ryker en armer omgewings, stad en platteland, primêre en sekondêre skole. 2012 leerlinge het die vraelys voltooi. 'n Verdere 146 finalejaaronderwysstudente van die universiteit en onderwyskolleges het gegewens verskaf, en as verdere kontrole is inligting by 180 dosente en onderwysers ingewin, asook deur verteenwoordigers van kultuurliggame, inspekteurs en onderwysbeplanners, selfs by lede van die S.A. Indiërraad.

Die toetsresultate dui 'n interessante patroon aan. Die ouer geslag in die huis, dit wil sê die grootouers onderling en grootouers en ouers onderling, praat meesal 'n Indiese taal in die huis. (Dit is 'n minderheidsgroep, maar dui waarskynlik die statistiekmisverstand aan.) Ongeveer 70 persent van die „ou mense” praat 'n Indiese taal. Die jonger of jongste geslag, naamlik die kinders onder mekaar, praat tuis, soos ek en ook Naicker bevind het, 95 persent Engels. (Daar is minder as een persent verskil tussen my en Naicker se resultate.) Die ouers, as die tussen- of oorgangsgroep, dit wil sê die man en vrou met mekaar, praat in meer as die helfte van die gevalle (57 persent) Engels. Neem 'n mens ouers onderling en kinders onderling gesamentlik, soos die twee ouer geslagte gesamentlik geneem is, blyk dit dat in 86 persent van die gevalle Engels gepraat word.

Dit is dus heeltemal misleidend om te beweer dat 'n Indiese taal soos Hindi of Tamil oorwegend die huistaal van die moderne Indiërgesin is. Terselfdertyd het 'n mens met 'n hoogs interessante drielaagverskynsel te doen: die grootouers praat hoofsaaklik 'n Indiërtaal, die ouers albei, en die kinders feitlik deurgaans Engels. Word daar na die groottotaal gebruikers gekyk, is Engels duidelik oorheersend. Daar moet bygevoeg word dat die gegewens van studente verkry, en belangriker, die inligting wat

onderwysers en ander volwassenes verstrek het, die bevinding bevestig.

Daar is heelwat redes vir die grootskaalse verengelsing van die Indiërgemeenskap. Al sou hulle graag die oorspronklike taalidentiteit wou handhaaf, is dit absoluut onmoontlik. Die hele onderwysstelsel, vanaf die eerste sendingskole, was en is Engels georiënteerd. (Afrikaans is wel die huistaal van een tot twee persent Indiërs, maar weens die geringe aantal is Afrikaans by geen Indiërskool in die land die voertaal nie.) 'n Nog belangriker oorsaak is die gebrek aan 'n gemeenskaplike Indiërtaal. Weens die veelheid tale dien Engels as kommunikasie-middel vir die gemeenskap onderling. Die derde belangrike rede is dat die beroepslewe Engels georiënteerd is. Die werkgewers is byna almal Engels- of Afrikaanssprekend, en selfs waar Indiërs hulle eie ondernemings het, geld dit vir die handelswêreld waar die klant nie 'n Indiese taal kan of wil praat nie, en die besigheidsmense Engels of Afrikaans praat. As gevolg van al hierdie faktore doen die Indiërs oor die algemeen nie eers meer die moeite om tuis met die kinders 'n Indiese taal te praat nie.

Die dilemma van die Indiërs is dat hulle hul taal in 'n groot mate verloor het en ook nie meer omgee nie. Die ander dilemma is dat die Engels wat, veral deur die arbeidersklas, tuis gebruik word, van minderwaardige gehalte is, en dit skep skolastiese probleme. (Pillay, Moodley en andere wys op hierdie verskynsel.) Die skoolprestasies, het Bughwan en ander aangetoon, word veral in die laer standers erg deur die gebrekkige vaardigheid in die voertaal benadeel. Die RGN moes selfs 'n spesiale verstandstoets vir Indiërs ontwerp (HSRC, 1974). Die derde dilemma wat hierdie taalverskynsel meebring, is die verlies aan kultuur en identiteit. 'n Vervangingstaal het in die plek van die oorspronklike moedertaal (draer van die eie kultuur) gekom, en daarmee groter kersteningsmoontlikhede. Die grootskaalse verwestering wat

saamhang met taal, onderwys en beroepslewe, sal al meer sigbaar word, en die eie kultuur sal al verder afgetakel word. Geen wonder dat sekere verenigings en organisasies so verbete veg om eie identiteit, soos gedra deur taal, godsdiens en gebruike, te probeer behou nie. Dat die Indiërgemeenskap seker nog geslagte lank hul besondere identiteit kennelik sal openbaar, kan ons aanneem, maar dat daar op kardinale punte aftakeling aan die gang is, is ook 'n uitgemaakte saak. Blykbaar het die Indiërimmigrante in Trinidad en elders, weens besondere omstandighede, veel beter as die Indiër-Suid-Afrikaners daarin geslaag om 'n geslote gemeenskap te bly (*Journal of Geography*, 1960).

Volledigheidshalwe moet genoem word dat die Moslems as groep blykbaar 'n hegte kultuurgroep (subkultuurgroep) vorm as die Hindoes. 'n Mens bemerk dit veral by hul godsdiens en handhawing van die Indiërtaal wat in elke kring geld, asook in die sug na vestiging van hul eie madressas (skole), waaraan egter deur die Departement Indiërsake paal en perk gestel is.

BIBLIOGRAFIE

BEKKER, J.H. s.j. Die problematiek ten opsigte van die Indiërbevolkingsgroep in Suid-Afrika. Potchefstroom, IBC (studiestuk nr. 44).

BUGHWAN, D. 1970. An investigation into the use of English by Indians in South Africa with special reference to Natal. Pretoria, Unisa. Ongepubliseerde proefskrif.

DEPARTMENT OF INFORMATION. 1975. The Indian South African. Pretoria, Department of Information.

FIAT LUX. 1976. Mei/Junie.

HSRC. 1974. The standardisation of the New S.A. Individual Scale for Indian pupils. Pretoria, HSRC.

JOURNAL OF GEOGRAPHY. 1960. Vol. LIX, No. 4, April.

NAICKER, S.A. 1977. Brief, 17 Julie.